

KIEM-studie

Onderzoek naar effectiviteit van traumabehandeling bij vluchtelingenkinderen

Tekst: **Trudy Mooren, Elseline Scherpenisse en Carlijn de Roos**

Welke therapie werkt bij kinderen die naar Nederland zijn gevlucht? Narratieve exposure therapie (NET) is een behandeling die speciaal is ontwikkeld voor vluchtelingen. EMDR is voor PTSS een bewezen effectieve behandeling. Naar de effectiviteit van traumabehandeling bij vluchtelingenkinderen is echter niet eerder onderzoek gedaan. De onderzoekers van Centrum '45/ARQ willen daar verandering in brengen.

Zijn de traumabehandelingen die we voor kinderen in Nederland beschikbaar hebben, werkzaam voor gevluchte kinderen die in Nederland veiligheid zoeken? Dat is de vraag waar de onderzoekers van de KIEM-studie antwoord op willen geven. Terwijl beelden van oorlog dagelijks via de media onze huiskamer binnendringen, hebben we nog nauwelijks kennis over *evidence based* behandelingen voor kinderen die dit geweld zelf hebben meegemaakt.

KIEM staat voor **KIDNET** (NET voor kinderen) en **EMDR**. Het effect van deze traumabehandelingen wordt in dit onderzoek met elkaar vergeleken ten opzichte van een wachtlijstgroep. Tegelijkertijd staat de 'kiem' symbool voor de groei en de ontwikkelingskansen van vluchtelingenkinderen. De studie wordt uitgevoerd bij Centrum '45/ARQ in Diemen en Oegsteest en op locaties van i-psy in Zaandam en Utrecht.

Toekomst in Nederland

De onderzoekers willen gevluchte kinderen helpen met het opbouwen van een goede toekomst in Nederland. Na een korte of lange asielprocedure strijken kinderen in gemeenten neer en gaan daar naar school. Leerkrachten krijgen te maken met kinderen die een aantal jaar scholing hebben moeten missen en een leerachterstand hebben. Ook hebben deze kinderen vaak veel concentratieproblemen. Ze zijn prikkelbaar, vermoeid en verzuimen soms van school. De onderliggende traumatisering wordt door leerkrachten en hulpverleners lang niet altijd herkend en vaak verward met ADHD of gedragsproblemen. Zij weten zich vaak geen raad met deze kinderen en voelen zich machteloos. Het is belangrijk dat deze traumasymptomen op tijd worden gesignaleerd en dat de kinderen een effectieve behandeling krijgen. De relevantie van de vraag 'welke behandeling werkt' is dus groot.

Onderzoeksvragen

Centrum '45 en i-psy bieden vluchtelingenkinderen die last hebben van posttraumatische stressreacties een traumagerichte behandeling die kortdurend is en op een locatie dichtbij huis. Omdat niet bekend is of deze behandelingen ook bij vluchtelingenkinderen werken, willen de onderzoekers de effectiviteit van deze traumabehandelingen bepalen. Vaak is er bij gevluchte kinderen sprake van actuele stress door onzekerheid over de verblijfsstatus of zorgen om familie in het land van herkomst. Niet zelden zijn meerdere gezinsleden getraumatiseerd. Ouders die zelf last hebben van PTSS kunnen meer moeite hebben met het ondersteunen van hun kind bij de traumabehandeling. Deze context zou de potentiële effectiviteit van de traumabehandeling bij het kind kunnen beperken. De onderzoeksvragen zijn:

1. Is een traumagerichte behandeling bij vluchtelingenkinderen effectief in het verminderen van posttraumatische stressreacties en co-morbiditeit vergeleken met een wachtlijst?
2. Is er verschil in de effectiviteit tussen KIDNET en EMDR?
3. Welke factoren, zoals leeftijd, geslacht, of tijd in Nederland, voorspellen de uitkomsten van de behandeling?

Opzet van het onderzoek

Er is een gerandomiseerde gecontroleerde studie (RCT) ontworpen waarbij twee traumabehandelingen (te weten KIDNET en EMDR) worden vergeleken met een wachtlijstconditie. Deelnemers zijn vluchtelingenkinderen tussen 8 en 18 jaar die met tenminste één verzorger naar Nederland zijn gekomen en sinds 2015 in Nederland zijn. Kinderen die last hebben van ernstige suïcideneigingen, middelenmisbruik of psychotische verschijnselen kunnen niet meedoen aan het onderzoek.

Voorafgaand aan de behandeling wordt er een klinisch diagnostisch interview voor PTSS (CAPS-CA) afgenomen. Als het kind voldoet aan de criteria van PTSS of een partiële PTSS heeft, kan het deelnemen aan het onderzoek. Naast de diagnostiek van het kind vullen ook de ouders vragenlijsten in over onder andere de PTSS-klachten bij hun kind. De kinderen worden gerandomiseerd toegewezen aan een behandelconditie of de

wachtlijstconditie. De therapeut die de behandelingen uitvoert, kan zowel de EMDR- als KIDNET-behandeling geven. Hierdoor heeft de therapeutfactor minder invloed op de uitkomsten van het onderzoek. Na de toewijzing aan een behandelconditie volgt één sessie om de emotioneel beladen herinneringen te inventariseren en zeven wekelijkse sessies individuele traumabehandeling. Daarnaast vinden vier sessies ouderbegeleiding plaats. Deze staan in het teken van ondersteuning van de traumabehandeling van het kind. Ouders krijgen uitleg over PTSS en de reacties die de behandeling bij het kind kan oproepen. Verder gaan de gesprekken over hoe ouders het kind kunnen ondersteunen bij het verwerkingsproces. Vaak hebben ouders (en andere gezinsleden) dezelfde gebeurtenissen meegemaakt en is het voor hen lastig om emotioneel beschikbaar te zijn voor het kind tijdens de behandeling omdat ze zelf ook kampen met hun eigen onverwerkte herinneringen. Na afloop van de behandeling en drie maanden na de behandeling worden nogmaals metingen verricht.

Resultaten

Voor het onderzoek zijn subsidies van de VEN, EMDR Europe en ZonMW verkregen. Een team van behandelaren, supervisors, onderzoekers en een coördinator werkt aan het onderzoeksproject. De onderzoekers streven ernaar om in totaal 126 kinderen te laten participeren aan het onderzoek. Ze hopen in 2021 de eerste resultaten te kunnen presenteren. Uiteraard is de verwachting van het onderzoeksteam dat één of beide traumabehandelingen effectief zijn bij vluchtelingenkinderen. Ze zullen de opgedane kennis delen, zodat alle gevluchte kinderen in Nederland met PTSS een goede behandeling kunnen krijgen. ■

Wilt u meer weten over dit project, neem dan contact op met het team van de KIEM-studie: t.mooren@centrum45.nl